

رابطه بین رفتار پژوهشی استادان با کارآفرینی آنان در دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

طاهره حسومی^۱، فتاح ناظم^۲

چکیده

با توجه به اهمیت و نقش کارآفرینی مبتنی بر دانش در نوآوری و تبدیل نتایج پژوهشی به محصول و خدمت، ضرورت توجه به آموزش و تربیت کارآفرینی در سطوح دانشگاهی بر کسی پوشیده نیست. توسعه رفتار پژوهشی و پرورش نیروی انسانی توانمند نیازمند توجه خاص به کارآفرینی در مراکز آموزشی است. هدف از انجام پژوهش حاضر یافتن پاسخ برای این پرسش است که آیا بین مولفه های رفتار پژوهشی و کارآفرینی اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن رابطه وجود دارد؟ در این مطالعه در مراحل گردآوری اطلاعات و توصیف و کشف روابط بین متغیرها از روش همبستگی، در مباحث تئوریک و مروری بر مطالعات پیشین از روش اسنادی و کتابخانه ای و همچنین از بانک اطلاعات پژوهشی دانشگاه بهره گرفته شده است. نمونه آماری پژوهش را ۳۲۵ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن در بر می گیرد. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه های محقق ساخته رفتار پژوهشی و پرسشنامه کارآفرینی بوده است. نتایج حاصل از انجام رگرسیون چند متغیره نشان داد ه است که بین مولفه های رفتار پژوهشی (متغیرهای مستقل) و کارآفرینی (متغیر وابسته) در میان اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن رابطه وجود ندارد. بین کارآفرینی اعضای هیات علمی زن و مرد تفاوت معنی دار وجود ندارد. ولی بین رفتار پژوهشی اعضای هیات علمی بر حسب مدرک تحصیلی آنها تفاوت معنی دار وجود دارد.

کلید واژه: کارآفرینی، رفتار پژوهشی، دانشگاه آزاد اسلامی. عضو هیات علمی، رودهن.

۱. عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

۲. دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

مقدمه

نظام آموزش عالی مطمئناً "از بزرگترین و پیچیده‌ترین دستاوردها و صنعت‌های بشری به‌شمار می‌آید. نظر به پیچیدگی خاص مراکز آموزش عالی، موضوع کارآفرینی و توسعه و تولید و گسترش علم در دانشگاه‌ها نیز از اهمیت بسیار برخوردار است. استادان کارآفرین دانشگاهی، فرآیند هدایت و رهبری دانشجویان را در جهت نیل به هدف‌ها، رسالت‌ها و آرمان‌های دانشگاه را به‌گونه‌ی موثرتر و مناسب‌تری به‌انجام می‌رسانند، دانشگاه‌مرکز پرورش متخصصین و اندیشمندان است. دانشگاه مهم‌ترین مرکز اطلاعات و دانش است. دانشگاه نقش مهمی در تولید و سپس انتقال علوم و فنون به سطوح مختلف جامعه ایفا می‌کند. از طرف دیگر اعضای هیأت علمی از مهم‌ترین عناصر نظام دانشگاهی و از اساسی‌ترین عناصر توسعه و پیشرفت هر کشوری محسوب می‌شوند. یکی از پیامدها و محصولات عملکرد اعضای هیأت علمی تولید اطلاعات علمی است. از اعضای هیأت علمی انتظار می‌رود عملکرد مطلوبی در این زمینه داشته باشند. پژوهش، وجه مهمی از فعالیت‌های انسان شده است و دانش بشری به‌مدد پژوهش رشد می‌کند، توسعه می‌یابد و در نهایت به گسترش مرزهای معرفت و دانش پژوهی می‌انجامد. پژوهش، فرایندی منطقی و معقول است که هدف آن کشف روابط بین پدیده‌ها است. به دلیل نظم و ترتیب حاکم بر پدیده‌ها و رویدادها، امکان تنظیم قوانین، اصول و نظریه‌ها در رشته‌های گوناگون دانش فراهم آمده است و این قوانین و اصول و نظریه‌ها، به نوبه خود گویای نظم و همسانی موجود در پدیده‌ها هستند. در مقایسه با پدیده‌های مادی در علوم طبیعی، پدیده‌های اجتماعی را با دقت کمتری می‌توان مورد بررسی و تحقیق علمی قرارداد و دانشمندان علوم اجتماعی، با رفتار انسان که غالباً پیش‌بینی‌ناپذیر و غیر قابل کنترل است، سروکار دارند.

کارآفرینی از واژه فرانسوی *entreprendre* به معنی متعهد شدن، در دیدگاه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. در پایان قرن نوزدهم، کارآفرینان را به عنوان «مهندسان پیشرفت صنعتی و کارگزار تولید» قلمداد می‌کردند و در آغاز قرن بیستم با گسترده شدن مفهوم توسعه اقتصادی، به کارآفرین به عنوان نیروی بنیادی و حمایتی در کلیه فعالیت‌های اجتماعی تاکید و توجه شد. شومپتر^۱ معتقد است کارآفرینی‌روشی است برای انجام دادن کسب و کار به شیوه‌ای مبتکرانه

---

1. Schumpeter

با تمرکز بر مشتری و پذیرفتن خطرهای حساب شده. کارترایت (۱۹۴۸) می نویسد کارآفرینی در تعریفی ساده به فرایندی اطلاق می شود که طی آن فرد کارآفرین اندیشه کسب و کار مستقل و تأسیس شرکت یا مؤسسه ای انتفاعی یا غیر انتفاعی را در عمل تحقق می بخشد و به ابتکار خود این فرایند را در راستای هدف های اقتصادی و سودگرایانه و یا با هدف های اجتماعی هدایت و راهبری می کند. کارشناسان، توسعه اقتصادی و اجتماعی را با گسترش تفکر و روحیه کارآفرینی در جامعه مرتبط می دانند. تجربه مثبت و مؤثر کارآفرینی و نقش آن در توسعه اقتصادی اروپا و آمریکا طی قرون اخیر و به ویژه پس از انقلاب صنعتی این ارتباط را تأیید می کند. کارآفرینان به عنوان پیشگامان توسعه صنعتی و تجاری غرب به واسطه ایفای این نقش تاریخی همچنان از حمایت های دولت و قانونگذاران و افکار عمومی برخوردارند (ملک پور، ۱۳۸۴). کارآفرین فردی است که از فرصت های پیش آمده به خوبی استفاده کند و با ایجاد تغییراتی قادر به خلق اثری جدید باشد. از این رو، کارآفرینی فعالیت بدیع و جدید نیست؛ بلکه فعالیتی نادر است. بنابراین کارآفرینی اجتماعی نوعی فعالیت کمیاب و مجموعه ای از رفتارهای استثنايي را دربر می گیرد. این رفتارها باید تشویق و ترغیب و به آنانی پاداش داده شود که صلاحیت و شایستگی برای انجام این کار را دارند. در شرایط متحول و متلاطم امروزی ما نیاز به رفتار کارآفرینی در همه بخش ها داریم ولی هرکسی شایستگی کارآفرین شدن را ندارد؛ همچنان که یک مدیر بخش بازرگانی یا اجتماعی نمی تواند کارآفرین باشد. کارآفرینی فرایند بلند مدت آموزشی و پرورشی است که مستلزم برنامه ریزی در نظام آموزشی کشور به ویژه دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی است. بر همین اساس و از سال ۱۳۸۰، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به اجرای طرح کاراد (طرح توسعه کارآفرینی در دانشگاه ها) و راه اندازی مراکز کارآفرینی به عنوان واحدهای عملیاتی این طرح در دانشگاه های تابعه اقدام کرد (ظهیری، ۱۳۸۴). بطور کلی همراه با آشکار شدن نقش و تاثیر کارآفرینی بر روند اشتغال زایی و رشد اقتصادی کشورهای توسعه یافته، تلاشها در جهت آموزش و تعمیم دانش و روحیه کارآفرینی در بین مدیران، بازرگانان، دانشجویان و کارآفرینان بالفعل شدت گرفته است. با توجه به اینکه وظیفه دانشگاه تربیت نیروی خلاق است لازم است ترویج کارآفرینی در دانشگاه ها مورد بررسی قرار گیرد.

فولر^۱ (۲۰۰۸) در تحقیقی با عنوان "کارآفرینان دانشگاهی" که در موسسه تکنولوژی آموزشی بر روی کارآفرینی اعضای هیات علمی جورجیا انجام داد؛ به این نتیجه رسید که تحکیم ارتباط دانشگاه و صنعت می‌تواند روش خوبی برای توسعه کارآفرینی در دانشگاه و به تبع آن پرورش کارآفرین باشد. در تحقیق مکی^۲ (۲۰۰۳) با عنوان "نقش روحیه کارآفرینی در آموزش و فواید آن" از طریق روش موردی، افراد و سازمان‌هایی را که در زمینه آموزش، کارآفرین می‌باشند مورد مطالعه قرار گرفت در این تحقیق نویسندگانی مانند برون^۳ و کورنول^۴ را کارآفرین می‌نامند و آنچه را که آنها خلق می‌کنند، کارآفرینی در آموزش می‌دانند. گودین^۵ (۲۰۰۳) در تحقیقی با عنوان "ارزیابی ابتکار و نوآوری در آموزش کارآفرینی: کارآفرینی در عمل" به آموزش کارآفرینی در سطح مدارس راهنمایی پی برده و تأثیر ارتقاء برنامه درسی را با عنوان کارآفرینی در عمل را در کلاس هفتم بررسی کرده است. نتایج تحقیق توسط جانسون (۲۰۰۴) با عنوان "تجارب آموزشی کارآفرینان معمولی". نشان داد که کارآفرینان بر اهمیت ایجاد حس مشترک، یادگیری با یکدیگر از طریق گفتگوی رو در رو، خلق ایده‌های نو، اشتباه کردن و ترسیم واقعیت‌های خود آنها تأکید داشتند.

نتایج تحقیق کردستانی (۱۳۸۲) مبنی بر "بررسی وضعیت کارآفرینی در مدارس متوسطه و ارائه مدلی برای پرورش مدیران کارآفرین در آموزش و پرورش شهر تهران" نشان داده است که بین میانگین‌های وضعیت تأهل مدیران و کارآفرینی تفاوت معنادار وجود دارد تفاوت معناداری در تعامل دو متغیر سن و جنسیت مدیران گروه نمونه و عامل کارآفرینی وجود ندارد. یافته‌های پژوهش اکبرالسادات (۱۳۸۵) با عنوان بررسی نقش سازمان‌های دولتی و غیردولتی در توسعه کارآفرینی در بین کارکنان سازمان‌های استان اصفهان نشان داده است که در سازمان‌های دولتی توجه بیشتری به کارآفرینی می‌شود... همچنین براساس متغیرهای سن و سابقه خدمت نیز تفاوت معناداری بین نظر کارکنان در زمینه میزان توجه سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و غیردولتی نسبت به

-
- 1.Fuller
  - 2.Macke, Aaron M.
  - 3.Brown
  - 4.Cornwell
  - 5.Goodin

کارآفرینی دیده نمی‌شود. فردوسی و اکرامی (۱۳۸۴) پژوهشی با عنوان "بررسی عملی بودن، اعتبار و روایی مقیاس سنجش کارآفرینی مدیران (ستادی و شرکتهای وابسته مستقر در تهران به این نتیجه رسیده اند که ۴۴/۴٪ از واریانس کارآفرینی توسط ۱۰ عامل به ترتیب: تلاش برای موفقیت ۱۴٪، ریسک پذیری ۵/۷٪، درونی بودن ۵/۲٪، تحمل ابهام یا عدم قطعیت ۴/۲٪، سیالی ۳/۴٪، سخت کوشی ۲/۷٪، نوآوری ۲/۶٪، انعطاف پذیری ۲/۳٪، اعتماد به نفس ۲/۲٪، پیشرفت ۲/۱٪ تبیین می‌شود. ناظم (۱۳۸۴) در پژوهشی با عنوان "بررسی رابطه بین جو سازمانی و کارآفرینی مدیران دانشگاه آزاد اسلامی (منطقه ۸)" نشان داده است که بین جو سازمانی با کارآفرینی مدیران رابطه معنی دار وجود دارد. ایشان می‌نویسد با ۹۹٪ اطمینان می‌توان قضاوت کرد که ابعاد جو سازمانی (اهداف، نقش، پاداش، رویه و ارتباطات) با کارآفرینی همبستگی معنی دار دارند و این ابعاد می‌توانند پیش بینی کننده های خوبی برای کارآفرینی باشند به طوریکه ۸۵٪ از پراکندگی مشاهده شده در ابعاد جو سازمانی توسط متغیرهای مستقل فوق توجیه می‌شود.

در تحقیق محبوبی (۱۳۸۹) با عنوان "بررسی رابطه عزت نفس و خلاقیت با کارآفرینی دانشجویان دانشگاه پیام نور مرکز بوکان کارآفرینی به عنوان موضوعی بین رشته ای قلمداد شده است. این موضوع نشان دهنده وسعت بحث کارآفرینی از یک طرف و پیچیدگی آن از سوی دیگر است. در این تحقیق نمونه مورد نظر شامل ۲۰۰ نفر (۱۶ زن و ۸۴ مرد) از دانشجویان دانشگاه پیام نور مرکز بوکان بوده است. برای جمع‌آوری اطلاعات از سه پرسشنامه (عزت نفس کوپراسمیت، خلاقیت عابدی و کارآفرینی ترجمه شکر کن و برومند نسب) استفاده شده است. نتایج نشان داده است که تأثیر عزت نفس بر کارآفرینی دانشجویان به طور کلی با مقدار ضریب رگرسیونی در سطح ۰/۰۵، تأثیر خلاقیت بر کارآفرینی دانشجویان به طور کلی با مقدار ضریب رگرسیونی در سطح ۰/۰۱ معنی دار است. همچنین تأثیر جنسیت بر کارآفرینی دانشجویان به طور کلی با مقدار ضریب رگرسیونی در سطح ۰/۰۱ معنی دار است. ضریب همبستگی بین خلاقیت و کارآفرینی، برای کل آزمودنی‌ها و به تفکیک جنسیت در سطح ۰/۰۱ معنی داری شده است. با توجه به آنچه گفته شد، هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین رفتار پژوهشی اعضای هیئت علمی با سطح کارآفرینی آنان است. بر این اساس سوالات پژوهش به شرح زیر است.

سوالات پژوهش

- ۱- آیا بین مولفه های رفتار پژوهشی و کارآفرینی اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن رابطه وجود دارد؟
- ۲- آیا بین رفتار پژوهشی و کارآفرینی استادان زن و مرد تفاوت معنی دار وجود دارد؟
- ۳- آیا بین رفتار پژوهشی و کارآفرینی استادان با مدارک فوق لیسانس و دکتری تفاوت معنی دار وجود دارد؟
- ۴- آیا بین رفتار پژوهشی و کارآفرینی استادان بر حسب سابقه خدمت آنان تفاوت معنی دار وجود دارد؟

روش

در این مطالعه در مراحل گردآوری اطلاعات و توصیف و کشف روابط علی بین متغیرها از روش پیمایشی و در مباحث تئوریک و مروری بر مطالعات پیشین از روش اسنادی و کتابخانه ای و همچنین از بانک اطلاعات پژوهشی در سیستم نرم افزار سیمرغ موجود در کتابخانه دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن بهره گرفته شده است. جامعه آماری کلیه اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن بوده است. برای انتخاب نمونه از روش تمام شماری بهره گرفته شده است. از اینرو، از کلیه اعضای هیات علمی تمام وقت در دانشگاه (۳۵۰ نفر) پرسش به عمل آمده است. که نهایتاً ۳۲۵ نفر به پرسشنامه پاسخ داده اند. ابزار تحقیق در این پژوهش شامل دو پرسشنامه است. الف) پرسشنامه ۲۲ سوالی کارآفرینی مندرج در کتاب سازمان و مدیریت رویکردی پژوهشی تألیف محمد مقیمی با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۴ ب) پرسشنامه محقق ساخته رفتار پژوهشی که دارای ۹ مولفه و شامل اجرای طرح پژوهشی، همکاری در طرح پژوهشی، ثبت اختراع، ارائه مقاله در مجلات و سمینارها، تألیف کتاب، ترجمه کتاب و هدایت پایان نامه. علاوه بر آن به منظور تکمیل دقیق تر پرسشنامه رفتار پژوهشی به پرونده پژوهشی اعضای هیات علمی، در بانک اطلاعات پژوهشی سیستم نرم افزار سیمرغ موجود در کتابخانه دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن نیز مراجعه شده است.

شیوه تحلیل داده ها: با توجه به اهداف، سوالات تحقیق، فرضیات و همچنین سطح سنجش متغیرهای مورد مطالعه از آزمون مقایسه میانگین ها (t-test)، آنالیز واریانس یک طرفه (One-

Way Anova) و ضریب همبستگی پیرسون (Pearson Correlation Coefficient) استفاده گردیده است. با پایان یافتن مرحله عملیات میدانی و تکمیل پرسشنامه، کلیه پرسشنامه ها مورد بازبینی قرار گرفت و در موارد لازم اصلاحاتی در آن به عمل آمد. به منظور کدگذاری پرسشنامه ها، راهنمای پرسشنامه تهیه و کدگذاری صورت گرفت. سپس ضمن بازبینی مجدد، اطلاعات پرسشنامه ها وارد کامپیوتر گردید؛ و با استفاده از بسته نرم افزاری SPSS کار پردازش اطلاعات و پاسخ گویی به سوالات انجام گرفت.

یافته ها

جدول ۱. توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب جنسیت و سطح تحصیلات

شرح	جنس		جمع	
	مرد	زن		
فوق لیسانس	تعداد	۱۳۷	۱۰۶	۲۴۳
	درصد	۶۸/۸۰	۸۴/۱۰	۷۴/۸۰
سطح تحصیلات	تعداد	۶۲	۲۰	۸۲
	درصد	۳۱/۲۰	۱۵/۹۰	۲۵/۲۰
دکتری	تعداد	۱۹۹	۱۲۶	۳۲۵
	درصد	۱۰۰٪/۱۰۰	۱۰۰٪/۱۰۰	۱۰۰٪/۱۰۰
جمع				

نتایج جدول نشان می دهد، از مجموع اعضای هیات علمی مورد مطالعه در دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن ۶۱٫۲ درصد را مردان و ۳۸٫۸ درصد را زنان تشکیل می دهند. نسبت جنسیتی^۱ در این مطالعه ۱۵۸ می باشد؛ یعنی در مقابل هر ۱۰۰ زن ۱۵۸ مرد به عنوان عضو هیات علمی مشغول به تدریس در این دانشگاه هستند. به علاوه، نتایج بررسی نشان می دهد از مجموع اعضای هیات علمی زن دانشگاه، بیش از ۸۴ درصد را زنان با مدرک کارشناسی ارشد و مابقی دارای مدرک دکتری می باشند. همچنین از مجموع اعضای هیات علمی مرد بیش از ۶۸ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و مابقی دکتری می باشند. با توجه به نتایج فوق، می توان گفت سهم مردان نسبت به زنان به عنوان عضو هیات علمی در دانشگاه حدود دو سوم بوده است و مردان نسبت به زنان شانس بیشتری برای عضو هیات علمی شدن داشته اند. پاسخ سوالات پژوهش به شرح زیر است.

۱. نسبت جنسیتی عبارتست از نسبت تعداد مردان به زنان ضربدر ۱۰۰.

۱- آیا بین مولفه های رفتار پژوهشی و کارآفرینی اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن رابطه وجود دارد؟

جدول ۲. توصیف آماری متغیرهای رفتار پژوهشی و رفتار کار آفرینی اعضا هیئت علمی

شاخص ها	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	دامنه	مینیمم	ماکزیمم	رفتار پژوهشی
طرح پژوهشی	۰,۵	۰,۹۵۷۱۷	۴,۶۷۰	۳۵,۰۹۱	۱۰	۰	۱۰	
تالیف مقاله	۳,۸	۷,۷۸۷۰۵	۴,۲۷۴	۲۲,۷۴۲	۶۵	۰	۶۵	
تالیف و ترجمه کتاب	۱,۶	۴,۷۳۳۶۳	۹,۳۳۶	۱۰۴,۳۳۸	۶۰	۰	۶۰	
هدایت پایان نامه	۱,۶	۱۰,۴۸۷۵۳	۱۰,۷۴۶	۱۳۵,۲۷۰	۱۵۰	۰	۱۵۰	
رفتار پژوهشی (نمره کل)	۷,۴	۱۶,۵۲۰۲	۵,۲۱۹	۳۴,۱۲۷	۱۵۰	۰	۱۵۰	
کارآفرینی	۸۷,۱	۱۱,۵۳۲۰۸	۰,۳۸۲	-۰,۴۸۱	۴۵	۶۳	۱۰۸	

براساس نتایج جدول ۲، اولاً، مولفه های رفتار پژوهشی یا فعالیت های علمی-پژوهشی در میان اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی رودهن در زمینه طرح پژوهشی، تالیف مقاله، تالیف و ترجمه کتاب، هدایت پایان نامه بوده است. ثانیاً، در میان مجموع اعضای هیات علمی میانگین تعداد اجرای طرح پژوهشی برابر ۰,۵، تالیف و ترجمه معادل ۳,۸، تالیف و ترجمه کتاب برابر ۱,۶ و هدایت پایان نامه معادل ۱,۶ بوده؛ و همچنین، میانگین تعداد کل رفتار پژوهشی آنان برابر ۷,۴ بوده است. ثالثاً، چولگی و کشیدگی فعالیت های علمی-پژوهشی بیانگر نوعی کجی و کشیدگی مثبت است. به سخن دیگر، تعداد فعالیت های علمی و پژوهشی بخش قابل توجهی از اعضای هیات علمی از میانگین فوق الذکر کمتر بوده و می توان گفت میزان مشارکت اعضای هیات علمی در زمینه اجرا و انجام فعالیت های علمی-پژوهشی در حد خیلی پایین بوده است. رابعاً، میانگین میزان شاخص کارآفرینی معادل ۸۷,۱ بوده که چولگی آن مثبت اما کشیدگی آن منفی بوده است.

جدول ۳. نتایج محاسبه رگرسیون چند متغیره بین مولفه های رفتار پژوهشی (متغیرهای مستقل) و کارآفرینی (متغیر وابسته)

R	مجدور R	مجدور R	خطای معیار برآورد	F	سطح معنی داری
۰/۰۷۲	۰/۰۰۵	-/۰۰۷	۱۱/۵۷۴۰۱	۰/۴۱۴	۰,۷۹۸

نتایج محاسبه رگرسیون چند متغیره بین مولفه‌های رفتار پژوهشی (متغیرهای مستقل): طرح پژوهشی، تالیف مقاله، تالیف و ترجمه کتاب و هدایت پایان نامه) و کارآفرینی (متغیر وابسته) در میان اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی رودهن نشان می‌دهد. ضریب همبستگی ($R=0.072$) بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته مثبت اما خیلی ضعیف است. بعلاوه ضریب تعیین در این معادله رگرسیونی معادل $R^2 = 0.005$ است، این مقادیر بیانگر این مطلب است که متغیرهای مستقل مورد بررسی توانسته اند تنها ۰٫۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند. البته این تاثیر اندک و خیلی ضعیف از لحاظ آماری معنی دار نمی باشد.

۲- آیا بین رفتار پژوهشی و کارآفرینی استادان زن و مرد تفاوت معنی دار وجود دارد؟

جدول ۴. محاسبه آزمون (t-test) برای مقایسه رفتار پژوهشی و کارآفرینی اعضای هیات علمی مرد و زن

متغیرها	میانگین		t محاسبه شده	df	Sig	نتایج
	مرد	زن				
رفتار پژوهشی	۸٫۲۷	۶٫۰۱	۱٫۱۷۹	۳۲۳	0.197	عدم وجود تفاوت
کارآفرینی	۷۸٫۷	۸۶٫۹	۰٫۶۶۳	۳۲۳	0.514	عدم وجود تفاوت

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که بین متوسط تعداد رفتار پژوهشی اعضای هیات علمی مرد و زن تفاوت معنی داری از لحاظ آماری مشاهده نشده است. و همچنین تفاوت معنی داری از لحاظ آماری بین میانگین میزان کارآفرینی اعضای هیات علمی مرد و زن مشاهده نشده است. به سخن دیگر، چون t محاسبه شده ($t=1.179$) با $df=323$ و $Sig=0.197$ است. بنابراین می‌توان نتیجه گیری نمود که تفاوت معنی داری بین میانگین تعداد فعالیت‌های علمی - پژوهشی اعضای هیات علمی مرد و زن مشاهده نشده است؛ و همچنین بین سطح کارآفرینی اعضای هیات علمی مرد و زن تفاوت معنی داری از لحاظ آماری مشاهده نشده است.

۳- آیا بین رفتار پژوهشی و کارآفرینی استادان با مدارک فوق لیسانس و دکتری تفاوت معنی دار وجود دارد؟

جدول ۵. خلاصه محاسبات آزمون t برای مقایسه رفتار پژوهشی و کارآفرینی اعضای هیات علمی با مدارک فوق لیسانس و دکتری

نتایج	Sig	df	T محاسبه شده	میانگین		متغیرها
				فوق لیسانس	دکتری	
وجود تفاوت	۰,۰۰۰	۳۲۳	۶,۴۸۴	۱۷,۰	۴,۲	رفتار پژوهشی
عدم وجود تفاوت	۰,۱۳۲	۳۲۳	۱,۵۶۲	۸۹,۱	۸۶,۸	کارآفرینی

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد؛ بین فعالیتهای علمی-پژوهشی اعضای هیات علمی با مدارک فوق لیسانس و دکتری تفاوت معنادار وجود دارد. به سخن دیگر سطح تحصیلات توانسته بر رفتار پژوهشی اعضای هیات علمی تاثیر گذار باشد. از طرفی در بررسی تاثیر عامل سطح تحصیلات بر کارآفرینی اعضای هیات علمی نتایج نشان داده است که بین میزان کارآفرینی اعضای هیات علمی با مدرک دکتری و فوق لیسانس از لحاظ آماری تفاوت معنی دار وجود ندارد.

۴- آیا بین رفتار پژوهشی و کارآفرینی استادان بر حسب سابقه خدمت آنان تفاوت معنی دار وجود دارد؟

جدول ۶. خلاصه محاسبات تحلیل واریانس یک طرفه برای مقایسه رفتار پژوهشی استادان بر حسب سابقه خدمت

نتایج	Sig	Df	F محاسبه شده	متغیرها
عدم وجود تفاوت	۰/۳۳۱	۲۳۲۲	۱/۱۱۱	کارآفرینی

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که تفاوت معنی داری بین رفتار پژوهشی استادان بر حسب سابقه خدمت آنان مشاهده نشده است. بطوریکه، میانگین تعداد فعالیتهای علمی - پژوهشی در بین اعضای هیات علمی با سابقه کار کمتر از ۵ سال (۶ فعالیت)، سابقه کار ۵ تا ۱۰ سال (۸ فعالیت) و سابقه کار ۱۰ سال و بیشتر (۹ فعالیت) از لحاظ آماری معنی دار نمی باشد. شاید جبر انجام تحقیقات در سالهای اخیر دلیل خوبی برای عدم وجود تفاوت در بین متوسط تعداد رفتار پژوهشی استادان و سابقه خدمت اعضای هیات علمی باشد. همچنین جدول نشان می‌دهد که تفاوت معنی داری بین کارآفرینی اعضای هیات علمی بر حسب سابقه خدمت آنان مشاهده نشده است. بطوریکه، میانگین میزان کارآفرینی در بین اعضای هیات علمی با سابقه کار کمتر از ۵ سال (۸۸,۳۴)، سابقه

کار ۵ تا ۱۰ سال (۸۶,۳۸) و سابقه کار ۱۰ سال و بیشتر (۸۷,۴۱) از لحاظ آماری معنی دار نمی باشد.

بحث و نتیجه گیری

یافته های پژوهش حاضر نشان داده است، سهم مردان نسبت به زنان به عنوان عضو هیات علمی در دانشگاه حدود دو سوم بوده است و مردان نسبت به زنان شانس بیشتری برای عضو هیات علمی شدن داشته اند، از طرفی بین مولفه های رفتار پژوهشی (متغیرهای مستقل) و کارآفرینی (متغیر وابسته) در میان اعضای هیات علمی رابطه مثبت وجود دارد، بین متوسط تعداد رفتار پژوهشی اعضای هیات علمی مرد و زن تفاوت معنی داری از لحاظ آماری مشاهده نشده است، سطح تحصیلات توانسته تاثیر موثری بر رفتار پژوهشی اعضای هیات علمی بگذارد و بین متوسط تعداد رفتار پژوهشی استادان و سابقه خدمت اعضای هیات علمی تفاوت معنی داری مشاهده نشد. نتایج تحقیق گودین (۲۰۰۳)، فکس (۲۰۰۵)، مکی (۲۰۰۳)، کردستانی (۱۳۸۲) و اکبرالسادات (۱۳۸۵) تا حدودی با نتیجه پژوهش حاضر همخوانی دارد. در بسیاری پژوهش های صورت گرفته عامل آموزش کارآفرینی از اهمیت بالایی برخوردار است. چرا که بی توجهی یا کم توجهی به مسئله کارآفرینی در نظام آموزشی و مراکز و موسسات آموزشی به ویژه نظام دانشگاهی کشور برمی گردد. به بیان دیگر، توسعه رفتار پژوهشی و پرورش نیروی انسانی توانمند نیازمند توجه خاص به کارآفرینی در مراکز آموزشی است. از آنجا که نظام آموزشی در سطح خرد و کلان به این مسئله کمتر پرداخته است. در مجموع نتایج تحقیقات صورت گرفته. می تواند توجه دست اندرکاران نظام آموزشی را به این مهم معطوف کند. از طرفی نتایج تحقیقات انجام شده نشان می دهد توجه به آموزش کارآفرینی در دانشگاهها می تواند به نحو بهتری در تولید علم تاثیر گذار باشد. به عنوان نتیجه کلی می توان گفت قرن بیست و یکم به عنوان قرن دانش معرفی شده است. در این عصر، سرمایه اصلی جوامع دانش، مهارت و نگرش منابع انسانی به ویژه در سطوح دانشگاهی و تحصیلات تکمیلی است. برای این که بتوان این سرمایه عظیم را در مسیر خدمت به سعادت جامعه هدایت نمود، به قابلیت های کارآفرینی نیاز است.

منابع

اکبرالسادات، زهرا ۱۳۸۵. بررسی نقش سازمان های دولتی و غیر دولتی در توسعه کارآفرینی در بین کارکنان سازمان های استان اصفهان در سالهای ۸۵-۱۳۸۴."

- ظهیری، منصور، سوگند، تورانی (۱۳۸۴). ارائه الگوی راه اندازی مراکز کارآفرینی در دانشگاههای علوم پزشکی. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی. شماره ۴۸.
- فردوسی، ناهید و محمود اکرامی (۱۳۸۴). بررسی عملی بودن، اعتبار و روایی مقیاس سنجش کارآفرینی مدیران (ستادی و شرکتهای وابسته مستقر در تهران). وزارتخانه نیرو.
- کردستانی، فرشته، (۱۳۸۲) بررسی وضعیت کارآفرینی در مدارس متوسط و ارائه مدلی برای پرورش مدیران کارآفرین در آموزش و پرورش شهر تهران، رساله دکتری در رشته مدیریت آموزشی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- کارترایت، راجر. (۱۹۴۸). سازمانهای کارآفرین، (ترجمه علی پارساییان)، تهران، انتشارات ترمه.
- محبوبی، کمال (۱۳۸۹). بررسی رابطه عزت نفس و خلاقیت با کارآفرینی دانشجویان دانشگاه پیام نور مرکز بوکان پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
- ملک پور، علی. (۱۳۸۴). بررسی نقش مطبوعات در ترویج کارآفرینی. پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات. وزارت صنایع (مدیریت صنایع کوچک).
- مقیبی، محمد (۱۳۷۷). سازمان و مدیریت رویکردی پژوهشی. تهران: ترمه.
- ناظم، فتح، کلاتری، مهدی (۱۳۸۴). رابطه بین جوسازمانی و کارآفرینی مدیران دانشگاه آزاد اسلامی (منطقه ۸) مجموعه مقاله های همایش ملی کارآفرینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن
- Fuller, Anne W. (2008). "University entrepreneurship: The role of U.S. faculty in technology transfer and commercialization" Adviso:Thursby, Marie C, Georgia Institute of Technology, 145 pages; AAT 3345978
- Johnson. Hunter, Paige (2004.). **Educational experiences of habitual entrepreneurs**"; University of the Incarnate word (United States-Texas);
- Goodin, Terry Lynn(2003) **Evaluating the entrepreneurship education initiative: Entrepreneurs in Action**"; Peabody College for Teachers of Vanderbilt University;
- Macke, Aaron M(2003). **An entrepreneurial spirit in education: What does it take?**" University of St. Thomas (Minnesota);.